

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Královéhradecký kraj má dlouhodobě stabilní sídelní strukturu, od roku 1995 je v kraji celkem 448 obcí, z toho k 31. 12. 2023 mělo 48 obcí statut města a 12 obcí statut městyse. Ve městech žily téměř dvě třetiny obyvatel kraje a podíl městského obyvatelstva se stále mírně snižuje. Oproti roku 2003 bylo o 12 obcí více v kategorii 500–999 obyvatel, naopak ubylo 29 nejmenších obcí do 200 obyvatel.
- Podle bilance ČSÚ dosáhl k 31. 12. 2023 počet obyvatel 556 949 osob s podílem žen 50,9 %.
- Přirozenou měnou ubylo nejvíce obyvatel v roce 2021 v důsledku vysoké úmrtnosti během covidové pandemie, v letech 2022 až 2023 přirozený úbytek pokračoval, byl však mírnější.
- Migrační saldo dosáhlo nejvyšších hodnot v roce 2022, kdy do Česka přišla migrační vlna z Ukrajiny. Do kraje se ze zahraničí přistěhovalo 14,6 tisíce osob. Ke konci roku 2023 byly dvě třetiny cizinců v kraji občané Ukrajiny.
- Celkově se počet obyvatel v letech 2021 až 2023 zvýšil ve všech okresech kraje, nejvíce v okresech Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou.
- Počet narozených dětí byl nejnižší od roku 1990, více než polovina dětí se narodila mimo manželství. Průměrný věk matek při narození dítěte dosáhl 30,9 let.
- V letech 2020 a 2021 zemřelo nejvíce obyvatel v dlouhodobé časové řadě (od roku 1990). Nejvyšší úmrtnost byla v okresech Trutnov a Náchod.
- Meziročně poklesl počet sňatků, nejnižší sňatečnost byla v roce 2020 v důsledku protiepidemických opatření. Hrubá míra rozvodovosti dlouhodobě postupně klesá.
- Naděje dožití při narození je jedna z nejvyšších v Česku, chlapec narozený v roce 2023 by se měl pravděpodobně dožít 77,7 let a dívka 82,5 let. Rozdíl mezi pohlavími se dlouhodobě snižuje.
- Kraj měl nejvyšší podíl seniorů a zároveň nejnižší podíl obyvatel v produktivním věku. Krajská hodnota indexu stáří i indexu ekonomického zatížení byla nejvyšší v Česku.

Sociální vývoj

- Do věkové struktury pracovní síly kraje se promítá demografický a ekonomický vývoj. Trendem posledních let je nárůst počtu ekonomicky aktivních osob ve věku nad 60 let, který je způsoben stárnutím populace a zvyšováním věku pro odchod do důchodu.
- V delším časovém horizontu se odráží nárůst vzdělanosti krajské populace. Každoročně se zvyšuje počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním a středním vzděláním s maturitou.
- V kraji bylo ke konci roku 2023 evidováno 32 132 zaměstnaných cizinců, z toho 29 060 bylo evidováno na úřadech práce a 2 954 mělo platné živnostenské oprávnění. Mezi lety 2015 až 2023 se počet zaměstnaných cizinců v kraji více než zdvojnásobil.
- Podíl nezaměstnaných osob v kraji dosahoval ke konci roku 2023 hodnoty 3,19 % a byl osmý nejnižší v mezikrajském srovnání. Oproti stavu z konce roku 2021 se nezaměstnanost v kraji zvýšila o 0,09 procentního bodu. Úřady práce v kraji evidovaly celkem 10 637 volných pracovních míst, tj. o 8,2 % méně než v předchozím roce. Ke konci roku 2023 bylo na úřadech práce registrováno celkem 12 032 uchazečů o zaměstnání, tj. meziročně o 4,0 % více.

- Materiální bohatství domácností v kraji nadále roste, v posledním sledovaném roce (2022) tempo růstu zpomalilo a bylo druhé nejnižší mezi kraji, přesto v přepočtu na 1 obyvatele byl čistý disponibilní důchod domácností 6. nejvyšší.
- Podle šetření „Životní podmínky 2023“ dosáhl čistý peněžní příjem na osobu v domácnosti v roce 2022 v kraji částky 249,5 tisíc Kč a zařadil se na 7. místo mezi kraji.
- Výší průměrné hrubé měsíční mzdy 40 021 Kč v kraji se Královéhradecký kraj v roce 2023 zařadil na šesté místo v mezikrajském žebříčku. Tempo nominálního růstu mezd bylo na krajské úrovni podprůměrné, reálné mzdy kvůli vysoké inflaci poklesly.
- Meziročně se snížil počet dětí v mateřských i základních školách, od roku 2019 se zvyšuje počet studentů středních škol.
- V kraji se dlouhodobě snižuje počet zubních lékařů, v roce 2023 jich bylo nejméně od roku 2007. Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích akutní péče byla nejdelší v Česku.
- Tři čtvrtiny objemu vyplacených dávek nemocenského pojištění připadly na dávku nemocenské, jedna pětina na dávku peněžité pomoci v mateřství.
- Více než polovina objemu dávek státní sociální podpory byla vyplacena na rodičovském příspěvku. Celková výše dávek státní sociální podpory přepočtená na jednoho obyvatele kraje byla pod republikovým průměrem.
- Úbytek počtu lůžek v domovech pro seniory byl kompenzován přírůstkem lůžek v domovech se zvláštním režimem. Počet lůžek v domovech pro seniory přepočtený na tisíc obyvatel starších 65 let byl v Česku nejvyšší.
- Příspěvek na péči pobíralo v kraji necelých 22 tisíc osob, nejčastěji ve věku 80 a více let, zvyšuje se počet držitelů průkazů OZP.
- Počet příjemců starobního důchodu se meziročně mírně zvýšil, průměrný důchod 20 120 Kč byl pod průměrem Česka. Průměrný starobní důchod mužů byl o 2 188 Kč vyšší než starobní důchod žen. Počet předčasných starobních důchodců i jejich podíl na starobních důchodcích se dlouhodobě zvyšuje.
- Kraj měl druhý nejvyšší počet galerií, muzeí a památníků, na území kraje proběhlo nejvíce kulturních akcí při prohlídkách a akcí tradiční lidové kultury v Česku.
- Přestože se v kraji meziročně zvýšil počet registrovaných trestných činů, jejich relativní počet byl v Česku čtvrtý nejnižší.
- Počet dopravních nehod meziročně poklesl, vzrostl však počet usmrcených i těžce zraněných. Počet nehod způsobených pod vlivem alkoholu byl nejnižší za posledních pět let.
- Počet požárů se meziročně snížil, přímá škoda na majetku na jeden požár byla v porovnání s průměrnou republikovou hodnotou poloviční.

Ekonomický vývoj

- Oživení ekonomiky se projevilo v mírném růstu regionálního HDP, meziročně o 0,7 % a jednalo se o šestý nejpomalejší růst mezi kraji. V přepočtu na 1 obyvatele byl HDP pátý nejvyšší v mezikrajském žebříčku, přesto ekonomická výkonnost kraje zůstává podprůměrná a dlouhodobě se nemění.
- Také regionální hrubá přidaná hodnota dlouhodobě rostla, ale v posledním sledovaném roce 2022 se tempo růstu zrychlilo. Podíl sekundárního sektoru na HPH se dlouhodobě pohybuje výrazně

nad průměrem Česka, v posledních třech letech mírně klesá a mezi kraji je třetí nejvyšší. Podíl terciárního sektoru na HPH se dlouhodobě drží pod republikovým průměrem, od roku 2017 zaznamenal mírný nárůst, ale mezi kraji zůstává 3. nejnižší.

- Investiční aktivita vyjádřená ukazatelem tvorby hrubého fixního kapitálu dosáhla čtvrté nejvyšší hodnoty od roku 1995, přesto zůstává nejnižší mezi kraji. Podobně je tomu i u míry investic, která byla v období 2018–2022 nejnižší ze všech krajů.
- V roce 2022 bylo na vědu a výzkum vynaloženo 2,9 mld. Kč a meziročně došlo k nárůstu o 5,9 %. Jejich podíl na HDP kraje tvořil jedno procento a mezi kraji byl čtvrtý nejnižší.
- Počítačem bylo v roce 2022 v kraji vybaveno 79,0 % domácností, což bylo pod průměrem Česka. Již 83,6 % domácností bylo v kraji v roce 2022 připojeno k internetu.
- Ke konci roku 2023 bylo v registru ekonomických subjektů zaevidováno 128 501 subjektů se sídlem v Královéhradeckém kraji, tedy ve srovnání s koncem roku 2022 o 13 439 (o 9,5 %) méně. Jedná se o nejrychlejší pokles od roku 2013.
- Na zemědělské produkci Česka se kraj podílí 6,9 %, na 1 ha připadá pátá nejvyšší produkce mezi kraji. Od roku 2010 převažuje v kraji rostlinná produkce nad živočišnou.
- Nejvíce obilovin se sklídilo v roce 2023 (527,9 tis. tun), od roku 2018 sklizeň obilovin neustále stoupala. Největší část sklizňové plochy připadla na pšenici ozimou.
- Stavby skotu se od roku 2020 zvyšují, u prasat a drůbeže od roku 2018 kolísají. Kraj se na celkových stavech Česka podílí u skotu 7,4 %, u prasat 4,3 % a u drůbeže 11,3 %.
- Celková plocha lesních pozemků představuje téměř třetinu výměry kraje. Za sledované období bylo v kraji zalesněno 6 379 ha. Ve skladbě dřevin lesních porostů převažují v kraji téměř ze tří čtvrtin jehličnaté stromy, lesní plochy jsou nejčastěji porostlé smrkem (55,3 %), borovice tvoří 10,3 %. Tomu odpovídá i těžba dřeva s převahou smrků. Těžba z důvodu ústupu kůrovcové kalamity klesla, v roce 2023 meziročně o 16,9 %.
- Tahounem průmyslu byla výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení, výroba elektrických zařízení a výroba motorových vozidel.
- V roce 2023 bylo v kraji vyrobeno 1 156 GWH elektrické energie, což je o 6,8 % více než v předchozím roce a jednalo se o druhý nejvyšší růst v mezikrajském srovnání. Pokračuje trend nárůstu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. V kraji i v Česku klesla spotřeba elektřiny na dlouhodobé minimum.
- V průběhu roku 2023 vydaly stavební úřady v kraji celkem 4 048 stavebních povolení, což byl čtvrtý nejvyšší počet za posledních devět let. Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla ve sledovaném roce hodnoty 6,7 mil. Kč a byla druhá nejvyšší od roku 2000.
- V roce 2023 se v Královéhradeckém kraji ubytovalo více než 1,5 mil. hostů, což bylo meziročně o 4,3 % více. Od roku 2015 počet návštěvníků kraje přesahoval ročně jeden milion s výjimkou covidových let 2020 až 2021. Zahraničních hostů přibýlo a byli nejčastěji z Německa, Polska a Slovenska. V mezikrajském srovnání se v kraji v roce 2023 ubytoval čtvrtý nejvyšší počet hostů.

Životní prostředí

- Z hlediska životního prostředí patří Královéhradecký kraj k méně zatíženým. Půdní fond ztrácí na podílu orné půdy nejvíce přeměnou na trvalé travní porosty. Orná půda se na celkové rozloze kraje podílela 38,4 % a každoročně se její podíl snižuje na úkor trvalých travních porostů (meziročně o 424 ha více),

zahrad (o 253 ha více) a nezemědělské půdy, zejména lesních pozemků (o 38 ha více) a vodních ploch (o 19 ha více).

- Zvláště chráněná území tvoří více než pětinu rozlohy kraje. V okrese Náchod je více než polovina jeho výměry zvláště chráněným územím, čtvrtina území je chráněna v okresech Trutnov a Rychnov nad Kněžnou.
- Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství. V roce 2023 se v kraji hospodařilo na 24,0 tis. ha ekologicky obhospodařované půdy.
- Vodou z vodovodů je v Královéhradeckém kraji zásobováno již 95,0 % obyvatel, což bylo o 0,5 p. b. více než v průměru za Česko.
- Podíl obyvatel kraje bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci vzrostl a v roce 2021 činil 80,1 %, což byla čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji.
- Ovzduší v Královéhradeckém kraji patří k těm méně znečištěným a je pod úrovní hodnot Česka. Ve sledovaných letech 2018–2022 se měrné emise znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší postupně snižovaly, u tuhých látek a oxidu siřičitého zejména vlivem stacionárních zdrojů, u oxidu dusíku a oxidu uhelnatého i vlivem mobilních zdrojů.
- V roce 2023 dosáhl objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v Královéhradeckém kraji částky 1 592,3 mil. Kč, což je meziroční nárůst o 35,3 % a jedná se o nejvyšší investovanou částku od vzniku kraje.